

**Кыргыз Республикасынын төлөм системасынын абалы жөнүндө
2025-жылдын III чейрегине карата
ОТЧЕТ**

1. Накталай акча жүгүртүү түзүмү

Накталай акчанын коммерциялык банктардын кассаларына кайтарымдуулугу 2025-жылдын III чейрегинде 98,8 пайызды түзүп, 2024-жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда 0,1 пайызга азайган (2024-жылдын III чейрегинде накталай акчанын кайтарымдуулугу 98,9 пайызды түзгөн).

1-таблица. Накталай акчанын коммерциялык банктардын кассалары аркылуу жылышы (млн сом)

Региондун аталышы	Келип түшүүлөр		Берүүлөр		Кайтарымдуулук, %	
	2024-ж. III чейреги	2025-ж. III чейреги	2024-ж. III чейреги	2025-ж. III чейреги	2024-ж. III чейреги	2025-ж. III чейреги
Бардыгы болуп:	1 422 395,7	1 486 195,6	1 438 021,2	1 504 911,0	98,9	98,8
Бишкек ш.	812 660,7	868 925,6	811 940,7	868 938,9	100,1	100,0
Ош ш.	153 111,9	166 060,3	159 049,3	174 424,7	96,3	95,2
Чүй областы	109 696,3	78 766,2	110 158,0	78 609,0	99,6	100,2
Ысык-Көл областы	66 534,1	70 993,0	67 936,8	72 071,4	97,9	98,5
Талас областы	25 755,4	28 623,9	27 469,0	30 245,8	93,8	94,6
Нарын областы	27 717,4	26 775,5	28 824,8	27 855,8	96,2	96,1
Ош областы	43 767,1	50 432,2	43 651,4	50 384,3	100,3	100,1
Жалал-Абад областы	122 042,8	127 984,6	128 019,2	135 053,1	95,3	94,8
Баткен областы	61 110,0	67 634,3	60 972,0	67 328,0	100,2	100,5

2025-жылдын III чейрегинде 2024-жылдын III чейрегине салыштырганда коммерциялык банктардын кассаларына накталай акчанын кайтарымдуулугу төмөнкү региондордо өскөн:

- Талас областы боюнча – 0,8 пайызга;
- Чүй жана Ысык-Көл областтары боюнча – 0,6 пайызга;
- Баткен областы боюнча – 0,3 пайызга.

2025-жылдын III чейреги ичинде накталай акча кайтарымдуулугунун кыйла жогорку көрсөткүчү Баткен областы боюнча – 100,5 пайыз, Чүй областы боюнча – 100,2 пайыз, Ош областы боюнча – 100,1 пайыз, ошондой эле Бишкек шаары боюнча – 100,0 пайыз катталган. Ал эми накталай акчанын кайтарымдуулугу боюнча кыйла төмөн көрсөткүч Талас областы боюнча белгиленген – 94,6 пайыз.

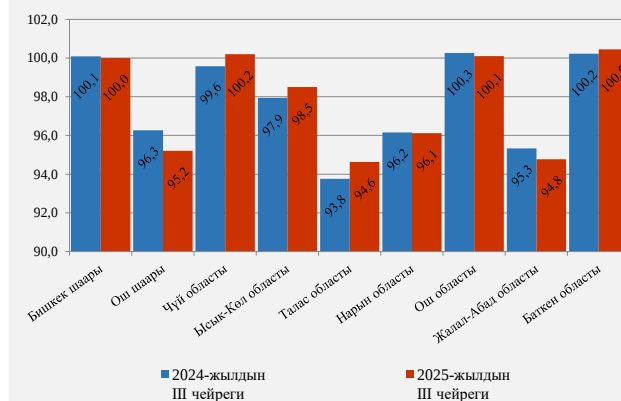
Накталай акчанын коммерциялык банктардын кассаларына түшүүсү отчеттук мезгил ичинде 1 486 195,6 млн сомду түзүү менен 2024-жылдын III чейрегине салыштырганда 4,5 пайызга көбөйгөн.

Коммерциялык банктардын кассаларына негизги булактар боюнча накталай акчанын түшүүсү төмөнкүнү түзгөн:

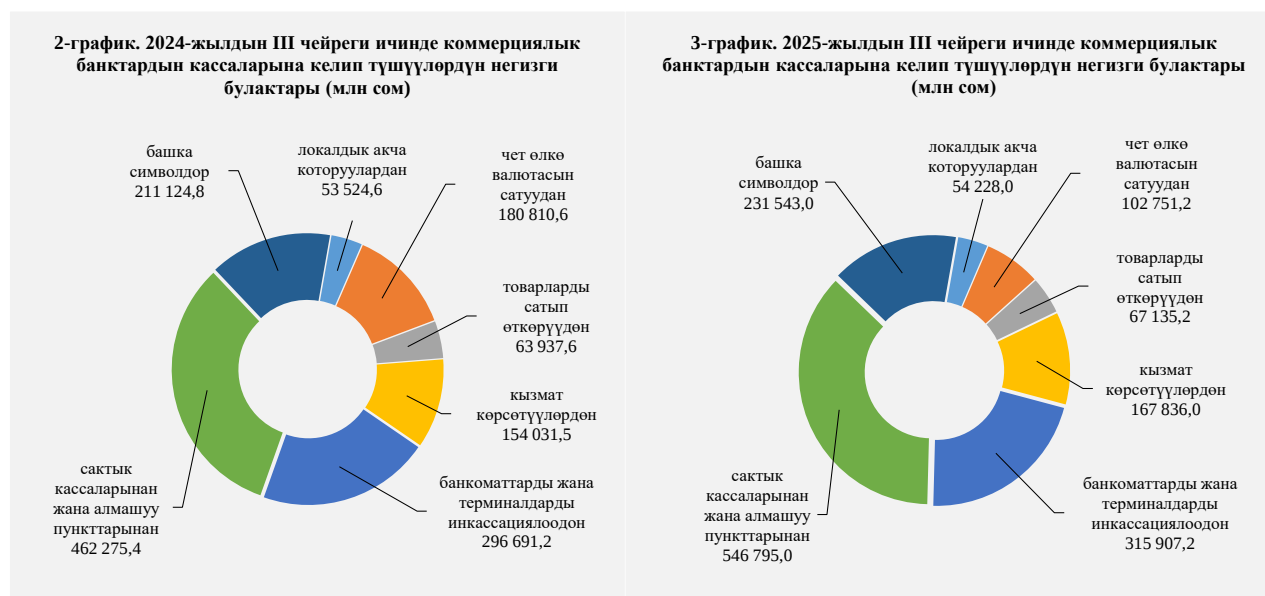
- коммерциялык банктын филиалдарынан, сактык кассаларынан жана алмашуу пункттарынан – 546 795,0 млн сом, көбөйүү 18,3 пайызды түзгөн (2024-жылдын III чейрегинде – 462 275,4 млн сом);

- товарларды сатып өткөрүүдөн – 67 135,2 млн сомду, көбөйүү 5,0 пайызды (2024-жылдын III чейрегинде – 63 937,6 млн сомду) түзгөн;

1-график. Региондор боюнча коммерциялык банктардын кассаларына кайтарымдуулук (%)

- банкоматтарды жана төлөм терминалдарын инкассациялоодон – 315 907,2 млн сом, көбөйүү 6,5 пайыз (2024-жылдын III чейрегинде – 296 691,2 млн сом) чегинде катталган;
- локалдык акча которууларды жүзөгө ашыруудан – 54 228,0 млн сомду, көбөйүү 1,3 пайызды (2024-жылдын III чейрегинде – 53 524,6 млн сом) түзгөн;
- кызмат көрсөтүүлөрдү ишке ашыруудан жана аткарылган иштерден – 167 836,0 млн сомду, көбөйүү 9,0 пайызды (2024-жылдын III чейрегинде – 154 031,5 млн сомду) түзгөн;
- чет өлкө валютасын сатуудан – 102 751,2 млн сом, азаюу 43,2 пайыз (2024-жылдын III чейрегинде – 180 810,6 млн сом) чегинде катталган.
- келип түшүүлөрдүн башка булактарынан – 231 543,0 млн сом, көбөйүү 9,7 пайыз (2024-жылдын III чейрегинде – 211 124,8 млн сом) чегинде катталган.

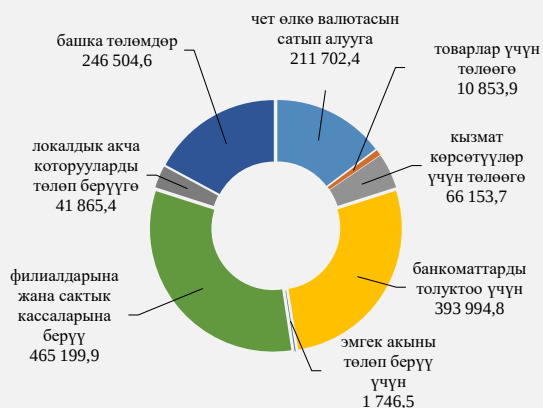

Коммерциялык банктардын кассаларынан берилген накталай акча 2025-жылдын III чейрегинде 1 504 911,0 млн сомду түзүп, өткөн жылдын ушул эле чейрегине салыштырганда 4,7 пайызга көбөйгөн.

2025-жылдын III чейрегинде коммерциялык банктардын кассаларынан берилген накталай акчанын негизги багыттары:

- коммерциялык банктын филиалдарына, сактык кассаларына жана алмашуу бюролоруна берүү – 518 468,3 млн сомду түзүп, 11,5 пайызга көбөйгөн (2024-жылдын III чейрегинде – 465 199,9 млн сом);
- кызмат көрсөтүүлөргө жана аткарылган иштерге төлөө – 69 751,1 млн сомду түзүп, 5,4 пайызга көбөйгөн (2024-жылдын III чейрегинде – 66 153,7 млн сом);
- банкоматтарды толуктоо – 408 287,8 млн сомду, көбөйүү 3,6 пайызды (2024-жылдын III чейрегинде – 393 994,8 млн сомду) түзгөн;
- локалдык акча которууларга төлөө – 31 611,7 млн сомду, азаюу 24,5 пайызды (2024-жылдын III чейрегинде – 41 865,4 млн сомду) түзгөн;
- товарларга төлөө – 10 915,6 млн сом, көбөйүү 0,6 пайыз (2024-жылдын III чейрегинде – 10 853,9 млн сом) чегинде белгиленген;
- чет өлкө валютасын сатып алуу – 143 661,0 млн сомду түзүп, азаюу 32,1 пайызды түзгөн (2024-жылдын III чейрегинде – 211 702,4 млн сом);
- эмгек акыны төлөө – 1 590,4 млн сом, азаюу 8,9 пайыз (2024-жылдын III чейрегинде – 1 746,5 млн сом) чегинде катталган.
- төлөмдөрдүн башка булактарына – 320 625,1 млн сом, көбөйүү 30,1 пайыз (2024-жылдын III чейрегинде – 246 504,6 млн сом) чегинде катталган;

4-график. 2024-жылдын III чейреги ичинде коммерциялык банктардын кассаларынан берилген акча каражаттарынын негизги багыттары (млн сом)

5-график. 2025-жылдын III чейреги ичинде коммерциялык банктардын кассаларынан берилген акча каражаттарынын негизги багыттары (млн сом)

2. Накталай эмес төлөмдөр жана эсептешүүлөр түзүмү

2.1. Майда чекене жана утурумдук төлөмдөрдүн пакеттик клиринг системасы (ПКС)

2025-жылдын III чейрегинин жыйынтыгы боюнча ПКС аркылуу төлөмдөрдүн көлөмү 113 942,7 млн сомду түзүү менен өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда 16,1 пайызга көбөйгөн. Төлөмдөрдүн саны 2 320 998 түзүү менен 2024-жылдын III чейрегине салыштырганда 12,0 пайызга азайган.

2.2. Айкын убакыт ыргагында эсептешүүлөрдүн grosстук системасы (ГСРРВ)

ГСРРВ аркылуу төлөмдөрдүн жалпы көлөмү 2025-жылдын III чейрегинде 13 178 055,2 млн сомду түзгөн жана өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда 28,8 пайызга көбөйгөн. Жалпысынан ГСРРВ аркылуу 568 431 төлөм жүргүзүлгөн. Бул көрсөткүч өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда 36,8 пайызга өскөн.

2-таблица. Клирингдик жана grosстук төлөмдөрдүн саны жана көлөмү

Мезгили	ПКС		ГСРРВ		Жыйынтыгында	
	Саны	Көлөмү (млн сом)	Саны	Көлөмү (млн сом)	Саны	Көлөмү (млн сом)
2024-ж. III чейреги	2 638 599	98 171,4	415 476	10 230 688,2	3 054 075	10 328 859,6
2025-ж. III чейреги	2 320 998	113 942,7	568 431	13 178 055,2	2 889 429	13 291 997,9

2.3. Чек ара аркылуу өтүүчү төлөмдөр

Отчеттук чейрек ичинде катышуучулардын чек ара аркылуу өтүүчү төлөмдөрү көбүнчө SWIFT билдирүүлөрүн берүү каналын пайдалануу менен өткөрүлгөн.

2025-жылдын III чейрегинде кирген төлөмдөрдүн жалпы көлөмү 4 185,0 млрд сомду түзүп, өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда 50,2 пайызга көбөйгөн. Чыккан төлөмдөрдүн жалпы көлөмү 3 749,5 млрд сомду түзүп, өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда 18,7 пайызга өскөн.

2.4. Акча которуулар

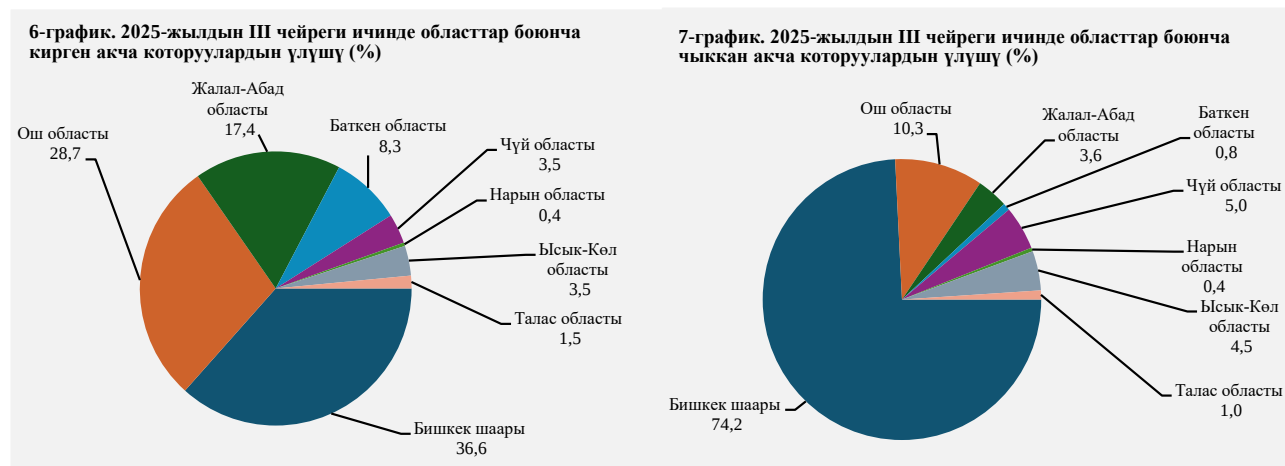
2025-жылдын III чейрегинин акырына карата 19 эл аралык акча которуу системаларынын оператору жана 17 локалдык (филиал аралык) акча которуу системаларынын оператору катталган

2025-жылдын III чейреги ичинде эл аралык акча которуу системалары боюнча кирген которуулардын жалпы саны 90,4 млрд сом суммасында 2 662,4 миң операцияны түзүп, өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда которуулардын саны 11,2 пайызга көбөйүп, ал эми анын көлөмү 41,5 пайызга өскөн.

Чыккан которуулардын саны 170,5 миң операцияны түзүп, 2024-жылдын III чейрегине салыштырганда 21,6 пайызга көбөйгөн. Каралып жаткан мезгилдеги чыккан которуулардын

жалпы көлөмү да өткөн жылга салыштырмалуу 43,8 пайызга өсүштү көрсөтүп, жылдык мааниде 19,2 млрд сомду түзгөн.

Кыргыз Республикасынын аймактарынын арасында Бишкек шаары кирген жана чыккан которуулардын көлөмү боюнча алдыңкы орунда турат, анын үлүшү 2025-жылдын III чейрегинде кирген которуулардын жалпы көлөмүнүн 36,6 пайызын жана чыккан которуулардын жалпы көлөмүнүн 74,2 пайызын түзгөн.

2025-жылдын III чейреги ичинде эл аралык акча которуу системаларынын операторлору тарабынан Кыргыз Республикасында акча которуу системалары боюнча которууларды жүзөгө ашыруу эрежелеринин которууларды финансылык камсыз кылуу талаптары сакталган.

Отчёттук чейрек ичинде эл аралык акча которуулар боюнча операциялар көбүнчө валютанын төмөнкү төрт түрү боюнча жүзөгө ашырылган:

- АКШ долларында акча которуулар

2025-жылдын III чейрегинде кирген которуулардын жалпы саны 113,7 млн долларлык 175,9 миң операцияны түзгөн. Өткөн жылдын ушул мезгилине салыштырмалуу өлкөгө которуулардын саны жана көлөмү тиешелүүлүгүнө жараша 4,6 пайызга жана 8,7 пайызга төмөндөгөн. Чыккан которуулардын саны 110,1 млн долларлык 79,9 миң операцияны түзгөн. Өткөн жылдын ушул мезгилине салыштырмалуу саны 21,5 пайызга, ал эми көлөмү 16,0 пайызга төмөндөгөн.

- Евро түрүндө акча которуулар

Отчеттук чейректин аягында кирген евро которуулардын саны жана көлөмү 2024-жылдын III чейрегине салыштырмалуу тиешелүүлүгүнө жараша 7,3 пайызга жана 17,1 пайызга төмөндөп, 7,4 млн евро суммасында 16,0 миң операцияны түзгөн. Ошол эле мезгилге салыштырмалуу чыккан которуулардын саны жана көлөмү тиешелүүлүгүнө жараша 4,6 эсеге жана 9,5 эсеге өсүп, 1,8 миң операцияны жана 15,0 млн евроно түзгөн.

- Орус рублинде акча которуулар

2025-жылдын III чейрегинде кирген операциялардын саны 2 470,4 миң болуп, 12,7 пайызга өскөн. Акча которуулар аркылуу рублдин агылып кирүү көлөмү 67 100,9 млн рублди түзүп, 2024-жылдын III чейрегине салыштырмалуу 16,2 пайызга өскөн. Чыккан которуулардын көлөмү 2024-жылдын III чейрегине салыштырмалуу 2,4 эсеге өсүп, 88,5 миң операцияга жеткен жана жалпы суммасы 5 316,4 млн рублди түзгөн, бул 2024-жылдын III чейрегине салыштырмалуу 2,3 эсеге көп.

- Казак теңгесинде акча которуулар

Отчеттук чейректе жалпы суммасы 0,02 млн теңгеге кирген которуу боюнча 98 операция ишке ашырылган. Чыккан которуулар боюнча жалпы суммасы 74,1 млн теңгеге барабар 0,3 миң операция жүргүзүлүп, мурунку жылга салыштырмалуу көрсөткүчтөр тиешелүүлүгүнө жараша 51,4 пайызга жана 47,0 пайызга азайган.

3-таблица. Акча которуу системалары боюнча акча которуулар¹

Акча которуу системалары		2024-ж. III ч.		2025-ж. III ч.	
		Саны, даана	Көлөмү, млн сом	Саны, даана	Көлөмү, млн сом
Western Union	Кирген	56,0	2 524,5	55,2	2 776,7
	Чыккан	13,5	1 295,3	11,1	1 109,8
Money Gram	Кирген	37,5	2 021,4	37,6	2 800,6
	Чыккан	1,5	190,3	1,4	180,7
Юнистрим	Кирген	271,7	12 044,2	168,6	10 895,0
	Чыккан	11,1	584,7	15,8	747,8
Золотая Корона	Кирген	351,6	15 666,8	318,4	25 680,5
	Чыккан	103,7	9 204,3	125,6	16 309,9
Башка системалар	Кирген	1676,6	31 536,8	2 082,5	48 087,8
	Чыккан	10,4	2 063,8	16,6	828,0
Системалар боюнча жыйынтык	Кирген	2 393,3	63 793,6	2 662,4	90 240,6
	Чыккан	140,3	13 338,5	170,5	19 176,2

2.5. Банктык төлөм карталар рыногу

2025-жылдын 30-июнуна карата абал боюнча Кыргыз Республикасынын аймагында «Элкарт» улуттук төлөм системасынын банктык төлөм карталарын эмиссиялоо жана эквайринг боюнча кызмат көрсөтүүлөрдү 21 коммерциялык банк, эл аралык төлөм системасы боюнча – 16 банк сунуштаган.

2025-жылдын III чейрегинин жыйынтыгы боюнча жүгүртүүдөгү банктык төлөм карталарынын жалпы саны 8,9² млн картаны түзгөн.

Банктык төлөм карталарын түрлөргө бөлүштүргөндө төмөнкүнү түзгөн:

- «Элкарт» улуттук системасы	2 555 092 (28,7%):
- эл аралык системалар	6 349 525 (71,3%):
- VISA	6 297 181 (70,7%);
- Mastercard	52 333 (0,6%);
- Union Pay	11 (0,0%).

4-таблица. Жүгүртүүдөгү карталардын областтар жана системалар боюнча саны

Региондун аталышы	Visa	Master Card	Золотая Корона	Элкарт	Жыйын-тыгында	Үлүшү (%)
Бишкек ш.	3 924 354	32 857	11	809 582	4 766 804	53,5
Чүй областы	310 582	3 114	0	246 841	560 537	6,3
Ысык-Көл областы	297 240	2 482	0	225 285	525 007	5,9
Нарын областы	81 387	1 083	0	112 178	194 648	2,2
Талас областы	119 181	1 530	0	91 046	211 757	2,4
Жалал-Абад областы	432 325	2 198	0	321 830	756 353	8,5
Ош областы	842 907	8 219	0	669 518	1 520 644	17,1
Баткен областы	196 153	850	0	171 864	368 867	4,1
Жыйынтыгында	6 204 129	52 333	11	2 648 144	8 904 617	100

Банктык төлөм карталар эквайринги

2025-жылдын III чейрегинин акырына карата банктык төлөм карталары, анын ичинде «Элкарт» улуттук төлөм картасы республиканын бүтүндөй аймагында орнотулган 2 636 банкомат жана 56 612 POS-терминал аркылуу тейлөөгө кабыл алынган.

2 636 банкоматтын ар биринде «карабай терүү» баскычы бар (5 саны томпок), 240 банкоматта – аудио коштоо функциясы каралган (операцияларды үн менен коштоо), 1 355 банкомат үчүн пандус орнотулган, 969 банкомат үчүн пандус орнотуу талап кылынбайт. 2024-жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда банкоматтардын саны 7,6 пайызга көбөйгөн.

¹ Алдын ала маалыматтар

² 2025-жылдын июлуна тартып, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы банктык төлөм карталарын эсеп-төөнүн жаңы методикасына өттү, ага Кыргыз Республикасында чыгарылган карталар гана эсепке алынып, жабык карталар чыгарылган.

56 612 POS-терминалдын ичинен 10 375 POS-терминалда «карабай терүү» баскычы бар (5 саны томпок), 54 304 даана POS-терминалда байланышсыз төлөө функциясы каралган. Өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда POS-терминалдардын саны 75,0 пайызга көбөйгөн. 2025-жылдын 30-сентябрына карата төлөм терминалдарынын саны 3 352 бирдикти түзгөн, алардын ичинен 724 төлөм терминалында аудио коштоо функциясы, 1 723 төлөм терминалында пандус каралган. Төлөм терминалдарынын саны 2024-жылдын ушул мезгилине салыштырмалуу 6,3 пайызга көбөйгөн.

Банктык төлөм карталарын колдонуу менен эсептешүүлөрдүн эл аралык төлөм системаларын тейлеген POS-терминалдардын жана банкоматтардын жалпы саны төмөнкүнү түзгөн:

- VISA жана Mastercard эл аралык системалары – 4 548 банкомат жана 96 158 POS-терминал;
- UPI эл аралык системасы – 2 004 банкомат жана 48 201 POS-терминал.

5-таблица. Аралыкта орнотулган жабдуулардын областтар боюнча саны (даана)

Региондун аталышы	Банкоматтар	POS-терминалдар	Төлөм терминалдары
Бишкек ш.	916	33 058	975
Чүй областы	288	5 024	306
Ысык-Көл областы	270	5 171	441
Нарын областы	104	1 047	188
Талас областы	104	1 688	162
Жалал-Абад областы	386	3 681	460
Ош областы	437	5 610	601
Баткен областы	131	1 333	219
Жыйынтыгында:	2 636	56 612	3 352

Банктык төлөм карталарын колдонуу менен жүргүзүлгөн операциялардын көлөмүнүн жана санынын динамикасы

2025-жылдын III чейрегинин жыйынтыгы боюнча карта аркылуу жалпы 289,8 млрд сом суммасына 43,1 млн операция жүргүзүлгөн (өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда операциялардын саны 31,1 пайызга азайган, операциялардын көлөмү 11,5 пайызга көбөйгөн). Алардын ичинен:

- акча каражаттарын накталай акчага айландыруу боюнча операциялардын саны 215,5 млрд сом жалпы суммасында 12,4 млн операцияны түзүү менен өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда операциялардын саны 35,2 пайызга азайган, ал эми операциялардын көлөмү 11,4 пайызга көбөйгөн;

- соода-тейлөө ишканаларында POS-терминалдар аркылуу жүргүзүлгөн операциялардын саны жалпы 74,4 млрд сом суммасында 30,7 млн транзакцияны түзүү менен өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда операциялардын саны 29,3 пайызга азайган, ал эми көлөмү 11,8 пайызга өскөн.

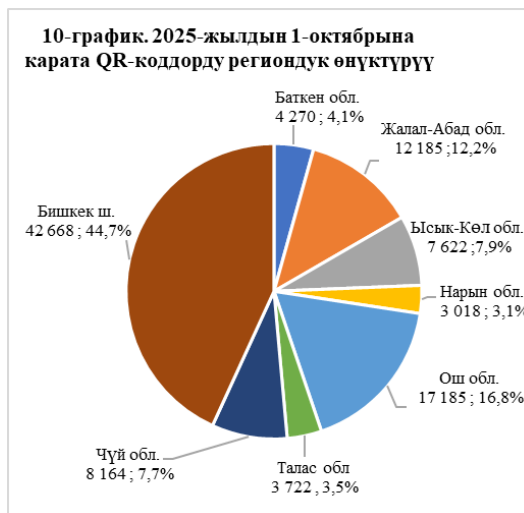
2.6. QR-коддорду колдонуу менен төлөмдөрдү жана которууларды жүргүзүү

2025-жылдын III чейрегинин жыйынтыгы боюнча Кыргыз Республикасынын 20 коммерциялык банкы (21³ банктын ичинен) жана 14 төлөм уюму системалар аралык интеграцияны камсыз кылышууда жана QR-коддорду колдонуу менен төлөмдөрдү жана которууларды жүргүзүү боюнча кызмат көрсөтүүлөрдү сунушташууда.

³ Бир банк («ЭкоИсламикБанк» ЖАК) «ЭЛКАРТ» төлөм системасынын мүчөсү болуп саналбайт.

Системалар аралык интеграциянын алкагында 2025-жылдын III чейрегинин акырына карата банктар жана төлөм уюмдары тарабынан соода-тейлөө ишканаларында, анын ичинде Кыргыз Республикасынын региондорунда 90,9 миң QR-код орнотулган.

2025-жылдын III чейрегинде өз ара иш алып баруу оператору⁴ системасы аркылуу 276,5 млрд сом суммасына 158,1 млн төлөм өткөрүлгөн, 2024-жылдын ушул мезгилине салыштырмалуу көрсөткүчтөр тиешелүүлүгүнө жараша 9,1 жана 13,9 эсеге өскөн, алардын ичинен мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөр үчүн 8,5 млрд сом суммасында 24,3 млн төлөм жүргүзүлгөн, 2024-жылдын ушул мезгилине салыштырмалуу өсүш тиешелүүлүгүнө жараша 99,6 жана 10,3 эсени түзгөн.

6-таблица. 2025-жылдын III чейрегинде өз ара иш алып баруу оператору системасы аркылуу жүргүзүлгөн операциялар

Көрсөткүчтөр	2024-жылдын III чейреги	2025-жылдын III чейреги
Төлөмдөрдүн жана которуулардын саны (бирдик)	17,3 млн	158,08 млн
Төлөмдөрдүн жана которуулардын көлөмү (млрд)	19,9 млрд сом	276,5 млрд сом
Мамлекеттик төлөмдөрдүн саны (бирдик)	244 миң	24,31 млн
Мамлекеттик төлөмдөрдүн көлөмү	817,45 млн сом	8,48 млрд сом

Отчеттук мезгилде банктар, төлөм уюмдары аркылуу төмөнкү операциялар ишке ашырылган:

7-таблица. QR-коддорду колдонуу менен которуулар

Катышуучунун категориясы	Өз системасын				Которуулар							
	2024-жыл III чейрек				Системалар аралык							
	2024-жыл III чейрек		2025-жыл III чейрек		2024-жыл III чейрек				2025-жыл III чейрек			
	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Кирген		Чыккан		Кирген		Чыккан	
Коммерциялык банктар	9 721 895	1 544 787 829	2 417 373	24 490 508 271	6 744 222	11 081 333 492	12 158 152	3 526 018 946	82 834 599	218 290 443 249	157 295 072	268 712 423 149
Төлөм системасынын операторлору/ төлөм уюмдары	398	786 312	307 908	282 620 881	551 560	278 410 771	2 284 152	662 392 742	21 480 166	22 180 946 811	27 031 978	23 648 213 293
Жыйынтыгында	9 722 293	1 545 574 141	2 725 281	24 773 129 152	7 295 782	11 359 744 263	14 442 304	4 188 411 688	104 314 765	240 471 390 060	184 327 050	292 360 636 442

8-таблица. QR-коддорду колдонуу менен товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр үчүн төлөө

Катышуучунун категориясы	Товарлар/кызмат көрсөтүүлөр үчүн төлөө													
	Өз соода-тейлөө ишканаларынын пайдалына				Алардын ичинен бюджетке төлөмдөр				Системалар аралык					
	2024-жыл III чейрек		2025-жыл III чейрек		2024-жыл III чейрек		2025-жыл III чейрек		2024-жыл III чейрек			2025-жыл III чейрек		
	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Кирген		Чыккан		Кирген	
Коммерциялык банктар	178 767	242 475 846,00	460 786	1 403 339 910	222 660	840 782 983	24 984 660	1 932 710 931	1 774 082	1 785 087 338	869 868	815 145 533	50 872 931	49 768 418 272
Төлөм системасынын операторлору/ төлөм уюмдары	569 051	428 366 016	388 084	52 103 014	31	107 570	267 787	452 772 481	7 834 816	4 172 250 443	692 189	608 733 949	23 948 460	16 456 866 607
Жыйынтыгында	747 818	670 841 862	848 870	1 455 442 924	222 691	840 890 553	25 252 447	2 385 483 412	9 608 898	5 957 337 801	1 562 057	1 423 879 482	74 821 391	66 225 284 879

⁴ Өз ара иш алып баруу оператору – ошол процессинг, клиринг борборунун төлөм системасынын катышуучуларына үчүнчү жактардын төлөмдөрү жана эсептешүүлөрү боюнча финансылык маалыматты кабыл алуу, иштеп чыгуу жана берүү боюнча кызмат көрсөтүүлөрдү (процессинг, клиринг) сунуштоого Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын лицензиясына ээ, төлөм системасынын катышуучулары менен техникалык өз ара иш алып барууну жана QR-кодду колдонуу менен төлөмдөр боюнча акыркы эсептешүүлөрдү жүргүзүү үчүн клиринг файлдарынын түзүлүшүн камсыз кылган төлөм системасынын оператору.

2.7. Электрондук акча

2025-жылдын III чейрегинин акырына карата 3 коммерциялык банк электрондук акча эмитенти болуп саналган жана электрондук акча менен эсептешүүлөрдү жүргүзүү боюнча 6 локалдык система иштеген.

Идентификацияланган электрондук капчыктардын саны 3,8 млн түзүү менен өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда 12,4 пайызга көбөйгөн.

2024-жылдын ушул мезгилине салыштырганда отчёттук мезгил ичинде электрондук акча боюнча көрсөткүчтөрдүн өсүшү байкалган:

- которуулардын саны жана көлөмү, тиешелүүлүгүнө жараша, 40,2 млрд сом суммасына 26,6 млн операцияны түзүү менен төрт эсеге көбөйгөн;

- электрондук акчанын ордун жабуу боюнча операциялардын саны он⁵ эсеге көбөйүп, 10,2 млн операцияны түзгөн, операциялардын көлөмү 25,4 млрд сомду түзүү менен үч эсеге көбөйгөн;

- товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр үчүн төлөө боюнча операциялардын көлөмү 47,0 млрд сомду түзүү менен төрт эсеге көбөйгөн, ал эми операциялардын саны эки эсеге көбөйүп, 37,0 млн операция катталган;

- электрондук капчыкты толуктоо аркылуу электрондук акчаларды жайылтуу боюнча операциялардын саны 98,2 пайызга көбөйүп, 12,5 млн операцияны түзсө, көлөмү эки эсеге көбөйүп, 36,5 млрд сом суммасына жүргүзүлгөн.

Өткөн жана тиешелүү мезгилдер үчүн салыштырма маалымат төмөндө келтирилген:

9-таблица. Электрондук капчыктардын саны боюнча салыштырма маалымат

Электрондук капчыктар жөнүндө маалымат	2024-ж. I чейреги	2024-ж. II чейреги	2024-ж. III чейреги	2025-ж. I чейреги	2025-ж. II чейреги	2025-ж. III чейреги	Жылдык өсүш, %
Электрондук капчыктардын саны (млн)	6,8	6,9	7,8	6,2	6,7	7,2	-7,9%
Аныкталган электрондук капчыктар (млн)	2,7 (капчыктардын жалпы санынан 40,6%)	2,7 (капчыктардын жалпы санынан 38,9%)	3,4 (капчыктардын жалпы санынан 42,7%)	3,2 (капчыктардын жалпы санынан 51,5%)	3,5 (капчыктардын жалпы санынан 51,8%)	3,8 (капчыктардын жалпы санынан 52,4%)	-3,8%

⁵ Олуттуу өсүш электрондук акча системасынын электрондук акча чыгаруу (эмиссия) функциясы бир банктан экинчи банкка өткөрүлүп берилишине байланыштуу келип чыккан.

10-таблица. Электрондук капчыктарды колдонуу менен жүргүзүлгөн операциялар боюнча салыштырма маалымат

Операциялардын аталышы		2024-ж. III чей-реги	2024-ж. I-III чейректери	2025-ж. I чей-реги	2025-ж. II чей-реги	2025-ж. III чей-реги	2025-ж. I-III чейректери	Жылдык өсүш
Которуулар	саны (млн)	6,1	15,7	9,6	19,4	26,6	55,6	254,3%
	көлөмү (млрд)	9,7	26,2	16,6	27,8	40,2	84,6	222,8%
Электрондук акчанын ордун жабуу	саны (млн)	0,9	3,2	9,0	10,5	10,2	29,7	828,8%
	көлөмү (млрд)	8,2	19,7	20,8	23,9	25,4	70,1	256,0%
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр үчүн төлөө	саны (млн)	13,0	32,6	19,7	29,5	37,0	86,2	164,4%
	көлөмү (млрд)	11,5	29,7	23,5	67,1	47,0	137,6	363,3%
Электрондук капчыкты толтуруу жолу менен электрондук акчаларды жайылтуу	саны (млн)	6,3	16,3	11,6	12,9	12,5	37,1	127,4%
	көлөмү (млрд)	14,4	36,9	27,2	34,4	36,5	98,1	165,9%

2.8. Төлөм системаларынын операторлору жана төлөм уюмдары

2025-жылдын 30-сентябрына карата абал боюнча Улуттук банктан 55 юридикалык жак төлөм уюмунун ишин жүзөгө ашыруу укугуна лицензия жана 54 юридикалык жак төлөм системасынын операторунун ишин жүзөгө ашыруу укугуна лицензия алышкан.

2025-жылдын III чейрегинде төлөм уюмдары аркылуу жалпы 291 млрд сом суммасына 150,2 млн транзакция өткөрүлгөн. 2024-жылдын III чейрегине салыштырмалуу төлөмдөрдүн жалпы саны 71,6 млн транзакцияга, ал эми төлөмдөрдүн көлөмү 126,5 млрд сомго көбөйгөн.

Төлөмдөрдүн олуттуу бөлүгү мурдагыдай эле финансы-кредит уюмдарынын кызмат көрсөтүүлөрү үчүн төлөмдөргө туура келген (электрондук капчыктарды толуктоону кошпогондо) – бул жалпы 205,4 млрд сом суммасына (бардык төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 70,6 пайызы) 56,5 млн операцияны (төлөмдөрдүн жалпы санынын 37,6 пайызы) түзгөн. Алардын ичинен:

- банк эсептерин толуктоо боюнча 129,6 млрд сом суммасына (бардык төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 44,5 пайызы) 13,1 млн транзакция (төлөмдөрдүн жалпы санынын 8,7 пайызы) өткөрүлгөн;

- финансы-кредит уюмдарынын кредиттери үчүн төлөө эсебинен төлөмдөр – 1 млн транзакцияда 7,1 млрд сом (бардык төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 2,4 пайызы) (төлөмдөрдүн жалпы санынын 0,7 пайызы) өткөрүлгөн;

- башка банктык кызмат көрсөтүүлөрдүн пайдасына төлөмдөр - 68,7 млрд сом суммасына (бардык төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 23,6 пайызы) 42,3 млн операция (төлөмдөрдүн жалпы санынын 28,1 пайызы) өткөрүлгөн.

Мобилдик байланыш операторлорунун пайдасына төлөмдөрдүн көлөмү 7,8 млрд сом суммасын (бардык төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 2,7 пайызы), төлөмдөрдүн саны 15,9 млн транзакцияны (төлөмдөрдүн жалпы санынын 10,6 пайызы) түзгөн.

Мамлекеттик жана коммуналдык товарларды/кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоочулардын пайдасына төлөмдөрдүн көлөмү (коммуналдык кызмат көрсөтүүлөргө төлөө, салык жыйымдары, жол кыймылынын эрежелерин бузгандыгы үчүн айып пул, мамлекеттик бюджетке башка төлөмдөр) 5,3 млрд сомду (төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 1,8 пайызы), ал эми төлөмдөрдүн саны 7,1 млн транзакцияны (төлөмдөрдүн жалпы санынын 4,8 пайызы) түзгөн.

Электрондук капчыктарды толуктоо көлөмү 57,5 млрд сомду (бардык төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 19,8 пайызы), транзакциялардын саны 40,7 млн (төлөмдөрдүн жалпы санынын 27,1 пайызы) түзгөн.

Төлөм уюмдары тарабынан 2024-2025-жылдардын III чейректери жана тогуз айы ичинде жүргүзүлгөн төлөмдөрдүн санынын жана көлөмүнүн көрсөткүчтөрүнүн өзгөрүү тенденциясы ушул отчетко карата 1 жана 2-тиркемелерде келтирилген.

Төлөм уюмдарынын иши автоматташтырылган өз алдынча тейлөө терминалдары (cash-in), POS-терминалдары, төлөм QR-коддор, агенттик тармак жана электрондук акчаны колдонуу аркылуу үчүнчү жактардын пайдасына төлөмдөрдү кабыл алууга негизделген.

2025-жылдын III чейрегинин акырына карата төлөм уюмдарынын жана алардын агенттеринин төлөм терминалдарынын саны 16 689 бирдикти жана POS-терминалдарынын саны 2085 бирдикти түзгөндүгүн белгилеп кетүү зарыл.

2.9. Банктык чекене агенттер

Агенттерди ишке тартуу коммерциялык банктарга товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр үчүн төлөмдөрдү жана эсептешүүлөрдү кабыл алуу жана жүргүзүү, кредиттерди төлөө, банктык эсепти толуктоо, банктык карталардан накталай акча каражаттарын берүү, бюджетке төлөмдөрдү кабыл алуу ж.б. боюнча калкка финансылык кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоо чөйрөсүн кеңейтүүгө шарт түзөт.

2025-жылдын III чейрегинин жыйынтыгы боюнча ишке тартылган банктык чекене агенттердин саны төмөнкүнү түзгөн:

- кызмат көрсөтүүлөрдүн кеңири спектрин сунуштаган 57 агент, өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда алардын саны 38 агентке азайган;
- кызмат көрсөтүүлөрдүн чектүү спектрин сунуштаган 2 352 агент, өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда алардын саны 1 072 агентке азайган.

3. Методологиялык иш

1) Улуттук банк Башкармасынын 2025-жылдын 27-августундагы № 2025-П-14/43-1- (ПС) «Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын 2007-жылдын 30-ноябрындагы № 51/4 «Төлөм жүгүртүлүшүнүн мамлекеттик классификаторун бекитүү тууралуу» токтомуна өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө» токтому менен Төлөм жүгүртүлүшүнүн мамлекеттик классификаторуна өзгөртүүлөр бекитилген.

2) Кыргыз Республикасында 2023-2027-жылдарга накталай эмес төлөмдөрдүн жана эсептешүүлөрдүн үлүшүн көбөйтүү боюнча мамлекеттик программаны ишке ашыруу боюнча иш-чаралар планын актуалдаштыруу максатында, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин жана Улуттук банктын 2025-жылдын 10-октябрындагы № 31-5/1 “Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин жана Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын 2023-жылдын 29-декабрындагы № 737/67-7 «Кыргыз Республикасында 2023-2027-жылдарга накталай эмес төлөмдөрдүн жана эсептешүүлөрдүн үлүшүн көбөйтүү боюнча мамлекеттик программаны бекитүү жөнүндө» токтомуна өзгөртүүлөрдү киргизүү тууралуу» токтому кабыл алынды.

Кыргыз Республикасынын 2025-жылдын 28-апрелиндеги № 86 «Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын төлөм системасы жөнүндө» мыйзамына өзгөртүүлөрдү киргизүү тууралуу» Кыргыз Республикасынын мыйзамына ылайык келтирүү максатында Улуттук банк Башкармасынын төлөм уюмдарынын электрондук акча чыгаруу маселелери боюнча Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын айрым ченемдик укуктук актыларына өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө» токтому кабыл алынды.

1-тиркеме. 2024-2025-жылдардын III чейректери ичинде төлөм уюмдары тарабынан ишке ашырылган төлөмдөрдүн саны жана көлөмү

№	Төлөмдүн түрү	2025-ж. III чейреги		2024-ж. III чейреги	
		Саны (бирдик)	Көлөмү (миң сом)	Саны (бирдик)	Көлөмү (миң сом)
1	Мобилдик байланыш	15 893 844	7 848 881,83	16 541 407	6 041 294,11
2	Туруктуу телефон байланышы	27 721	10 730,73	24 997	8 228,81
3	Интернет	558 176	512 533,18	775 914	718 098,22
4	Коммуналдык кызматтар	5 835 619	4 563 389,15	4 782 631	3 127 833,74
5	Салыктык жыйымдар	149	926,53	35 035	42 036,11
6	Жол кыймылынын эрежелерин бузгандыгы үчүн айып пулдар	157 557	271 307,70	79 573	87 411,27
7	Мамлекеттик бюджетке башка төлөмдөр	1 153 169	486 131,48	271 926	271 071,88
8	Банк эсебин толуктоо	13 141 224	129 612 406,30	15 848 468	106 768 104,94
9	ФКУлардын кредиттери үчүн төлөм	1 042 448	7 051 989,05	1 282 011	6 409 020,72
10	Башка банктык кызматтар	42 270 414	68 723 582,48	6 472 733	11 427 145,04
11	Электрондук капчыкты толуктоо	40 693 375	57 485 297,02	7 362 426	13 212 745,70
12	Интернет-дүкөндөр	633 816	1 376 898,97	169 804	339 476,64
13	Социалдык тармактар	6 138	3 148,90	2 107 772	950 099,91
14	Интернет оюндары	226 636	169 173,21	72 228	62 908,73
15	Башка интернет-тиркемелердеги эсепти толуктоо	1 163	2 350,84	693	1 348,24
16	Такси кызматтары үчүн төлөө	8 250 101	1 814 997,86	5 826 225	1 149 982,91
17	Жарнама кызмат көрсөтүүлөрү	657	791,16	38 735	18 980,97
18	Кулактандыруулар	5 149	4 373,37	9 047	6 392,50
19	Кайрымдуулук	15 986	3 358,34	2 646	1 290,01
20	Билим берүү	116 939	720 059,14	97 070	374 696,04
21	Туристтик сапарлар	36 438	135 799,16	28 324	143 155,46
22	Башка төлөмдөр	20 135 500	10 185 579,20	16 791 002	13 273 236,14
Жыйынтыгында		150 202 219	290 983 705,62	78 620 667	164 434 558,10

2-тиркеме. 2024-2025-жылдардын тогуз айы ичинде төлөм уюмдары тарабынан ишке ашырылган төлөмдөрдүн саны жана көлөмү

№	Төлөмдүн түрү	2025-ж. 9 айы		2024-ж. 9 айы	
		Саны (бирдик)	Көлөмү (миң сом)	Саны (бирдик)	Көлөмү (миң сом)
1	Мобилдик байланыш	50 067 693	22 434 439,75	53 037 730	19 070 553,64
2	Туруктуу телефон байланышы	76 212	27 348,09	80 627	25 971,81
3	Интернет	1 886 516	1 704 888,00	2 322 041	2 095 483,53
4	Коммуналдык кызматтар	17 550 578	18 493 392,80	14 575 757	12 209 467,41
5	Салыктык жыйымдар	4 625	12 467,78	53 652	82 788,67
6	Жол кыймылынын эрежелерин бузгандыгы үчүн айып пулдар	373 394	642 993,44	405 071	444 243,07
7	Мамлекеттик бюджетке башка төлөмдөр	2 810 438	1 200 211,63	679 125	620 793,00
8	Банк эсебин толуктоо	51 159 448	374 539 042,55	42 608 388	247 878 948,77
9	ФКУлардын кредиттери үчүн төлөм	3 838 539	20 322 153,76	3 971 133	19 224 248,89
10	Башка банктык кызматтар	82 090 420	140 470 351,54	19 356 893	39 395 721,42
11	Электрондук капчыкты толуктоо	84 116 592	149 757 705,58	20 111 634	35 475 432,54
12	Интернет-дүкөндөр	1 617 739	3 081 183,33	722 455	1 294 892,76
13	Социалдык тармактар	5 196 058	2 710 103,37	4 217 974	1 924 703,23
14	Интернет оюндары	483 455	365 899,86	121 778	92 639,24
15	Башка интернет-тиркемелердеги эсепти толуктоо	2 846	5 415,15	106 720	265 878,92
16	Такси кызматтары үчүн төлөө	23 642 920	4 667 729,68	16 973 332	3 025 219,36
17	Жарнама кызмат көрсөтүүлөрү	57 398	25 597,67	186 260	86 285,92
18	Кулактандыруулар	16 575	12 119,84	46 973	35 913,87
19	Кайрымдуулук	30 310	6 483,89	7 667	3 364,42
20	Билим берүү	420 622	1 759 594,18	340 716	1 203 851,57
21	Туристтик сапарлар	67 927	201 479,04	58 339	199 635,99
22	Башка төлөмдөр	61 592 563	41 046 348,90	36 734 117	30 757 540,69
Жыйынтыгында		387 102 868	783 486 949,81	216 718 382	415 413 578,74